

Dementerende mensen hebben ook nood aan een vrijetijdsaanbod

In de toeristische wereld is 'inclusief' niet langer een ijdel begrip. Musea pasten hun infrastructuur aan zodat ook mensen met beperkingen er volop kunnen van genieten. Er kwamen speciale rondleidingen en stadswandelingen, eerst voor rolstoelgebruikers later ook voor mensen met een visuele, auditieve of mentale handicap. De stad Hasselt gaat nu nog een stap verder met drie wandelingen voor dementerende personen.

Het Expertisecentrum Dementie Contact van de stad Hasselt is de initiatiefnemer.

Anneleen Janssens legt uit waarom: "In België leven ruim 160 000 personen met dementie en men verwacht een verdrievoudiging tegen 2050. Toch blijft het taboe groot en communiceren met iemand met dementie ontzettend moeilijk. Clichés en vooroordelen beletten een spontane omgang waardoor niet alleen personen met dementie, maar ook hun mantelzorgers geïsoleerd geraken. Omgaan met dementie is dan ook een uitdaging voor de hele samenleving."

● Dementievriendelijke gemeenten

Anneleen: "Om het isolement van dementerenden en hun omgeving te doorbreken deed de Koning Bouwdeijnstichting een oproep om gemeenten dementievriendelijker te maken. Het was ons opgevallen dat vooral het vrijetijdsaanbod voor deze groep ontbreekt waardoor de drempel voor dementerende personen en hun mantelzorgers om activiteiten buitenshuis te organiseren heel groot is. Met het project '(H)Eerlijk op stap met personen met dementie in Hasselt en Zonhoven' wilden we samen met de toeristische diensten die lacune opvangen."

'De natuurlijke wandeling rond de Holsteen' in het groene Zonhoven wordt omschreven als een afwisselend landschap met een menselijk verleden. Personen met dementie, die vertrouwd zijn met de natuur en er graag in vertoeven, kunnen hier tot rust komen. Voor hun mantelzorgers is het een unieke kans om een stukje onbekend Zonhoven te ontdekken. De Hol-

steen is de verzamelnaam van acht grote prehistorische zandstenen die op een natuurlijke manier ter plaatse zijn ontstaan uit zeezand dat hier ongeveer vijftien miljoen jaar geleden werd afgezet. Onderweg kom je ook langs een rendierjagerkamp, heidevelden en een vakwerkhoeve.

● Wandelen naar de tijd van toen

Rita Lemmens begeleidt ons op 'Het herinneringspad' en de 'De zinneprikkelende wandeling', twee stadswandelingen in Hasselt.

Rita: "Niet alle stadsgidsen komen in aanmerking voor deze rondleidingen. Je moet je kunnen verplaatsen in de leefwereld van dementerende personen en inspikken op elke lichamelijke of verbale reactie. Ik doe het ontzettend graag en leer van elke groep bij. Het herinneringspad is vooral interessant voor mensen die Hasselt goed hebben gekend, er opgroeiden, woonden of werkten. Hasselaars en andere Limburgers geef ik een thuisgevoel door hun dialect te spreken. Het ijs is dan onmiddellijk gebroken en de tongen komen los. Hoewel veel gebouwen en buurten in de loop der jaren een andere bestemming kregen, brengen ze voor ouderen en dementerenden het vertrouwde verleden even terug. De voormalige lijmfabriek is verdwenen en vervangen door een trendy buurt, maar de aanblik van de bewaarde fabrieksschouw roept herinneringen op aan mensen die er hebben gewerkt. Het stonk er verschrikkelijk en 's avonds was het er griezelig verlaten. Sommigen beginnen dan te giechelen want het was ook een uitverkoren plek waar verliefde koppeltjes elkaar stiekem ontmoetten. Bij het Oud-Gasthuis, waar nu de ingang van het modemuseum is, komen verhalen los

over bevallingen, het ene al spectaculairder dan de andere. Het beeldje van het Demermanneke doet de kinderjaren herleven. Hij moest de Demer proper houden door alle drijvend vuil te verwijderen en stond in voor het onderhoud van de aarden dijken. Voor veel ouders was hij een stok achter de deur, die dreigden met: "Als je niet braaf bent en nu niet opruimt, komt vannacht het Demermanneke". Het zalig verklaarde en nog altijd fel aanbeden 'Heilig Paterke' in de Minderbroederskerk is dan weer goed voor pittige 'mirakelverhalen'."

● Snoepen, ruiken, voelen, luisteren...

Tijdens de 'De zinnenprikkelende wandeling' worden alle zintuigen verwend zodat ook zwaar dementerende mensen genieten. Het Kadetjesplein, een verborgen oase van groen middenin de stad, is een ideale rustplek. Kunstwerken fleuren het pleintje op en de zitbanken dragen namen van bekende Hasselaars zoals Jos Ghysen, Axelle Red... Het is de plek bij uitstek om van de beiaard te genieten en anders geven de vogels wel een fluitconcert. Rita neemt haar groep vervolgens mee naar adresjes waar dementerenden welkom zijn en naar hartenlust mogen rondkijken, voelen, ruiken en soms proeven. In een handtassenwinkel betasten, strelen en ruiken ze het zachte kalfsleer. Jeanne Steegen, de gekende hoedenmaakster, is fier op haar oude winkel uit 1904 en vertelt graag over haar creaties. Veel ogen beginnen te schitteren bij het passen van zo'n hoed. Ook het bezoek aan het parelwinkeltje van Griet Kumpen is een belevenis. Hier worden de dementerende mensen ontvangen als koninginnen en mogen ze verschillende parels voelen. Soms vloeien wel traantjes bij herinneringen aan de juwelen, die ze kregen van hun overleden man of die ze erfden van hun moeder. Bij het proeven zie je zelfs de zwaarst dementerende mensen opfleuren. In Galerie Albert zijn ze welkom

in de snoepjeswinkel Temmerman. Naast Hasseltse lekkernijen vind je er ook de 'vergeten' snoepjes zoals cuberdons, zwarte briquetten enz. Wie herinnert zich niet de curixdoosjes – vol kleine, ronde, zwarte bolletjes – die klik-klak deden bij het openen en sluiten? Uiteraard hoort bij het proeven de lekkere echte Hasseltse speculaas aan bakkerij Graantje en een kop heerlijke koffie in de koffiebranderij Maes. Bij één van de vele gewezen jeneverstokerijen deelt Rita bolletjes met jeneverbes uit. Aan het beeld van het borrelmannetje is het tijd voor de *real stuff*, een Sint-Lambertusdruppel met veertien verschillende kruiden. Als afsluiter bij een geurende pannenkoek in eethuis de Coeckepanne, zorgen de vele oude attributen voor de laatste verhalen en herinneringen.

Praktisch

De brochures 'Het herinneringspad', 'De zinnenprikkelende wandeling' en 'De natuurlijke wandeling rond de Holsteen' zijn aan twee euro te verkrijgen bij Toerisme Hasselt en Toerisme Zonhoven. De opbrengst steunt toekomstige dementievriendelijke lokale initiatieven. De Hasseltse brochures bevatten een stadsplannetje waarop parkings en toiletten langs de wandelingen staan. Een gids aan vijftig euro voor twee uur is een meerwaarde.

Toerisme Hasselt:

Lombaardstraat 3, 3500 Hasseltse
Tel. 011 30 88 51

Expertisecentrum Dementie Contact

Tel. 011 30 85 51